

Sammanfattning

På morgonen den 25 september 1992 körde ett godståg in i ett stillastående passagerartåg på Næstveds station i Danmark. Vid olyckan spårade en del av tåget ur och en tankvagn lastad med ämnet akrylnitril välte. Ett läckage uppstod och vätskan läckte ut på spårområdet. Olyckan blev till en början betraktad som begränsad men den visade sig efterhand vara mer komplicerad.

De två loken kolliderade och flera vagnar spårade ur. Lyckligtvis var passagerartåget tomt vid olyckstillfället. De tekniska rapporterna har varit eniga om att olyckan kan tillskrivas otillräcklig signalobservation i kombination med en mindre hastighetsöverträdelse.

En lokförare från ett annat persontåg gav den första olycksrapporten och den innehöll information om två skadade och ett dieselläckage från ett av loken.

Först vid ankomsten till olycksplatsen märkte insatsledaren att en av tankvagnarna i godståget läckte. Tankvagnen låg vid sidan om perrongen med själva läckaget på den sida av vagnen som var vänd uppåt. Vätskan från tankvagnen hade en skarp lukt vilket gjorde att räddningsmanskaper skärpte uppmärksamheten. Då upptäcktes de orangea skyltar som gjorde att man genom UN-numret kunde konstatera att vätskan var akrylnitril.

Insatsledaren använde sig av det etablerade informationssystemet för Farliga ämnen som finns i Danmark men kunde varken i "Håndbog for indsatsledere Farlige stoffer" eller i "Indsatskort for kemikalieueheld" finna upplysningar om akrylnitril och blev därför tvungen att använda sig av Kemikalieberedskabsvagnen, som är en dygnetruntbemannad telefonrådgivning.

Spillet och tankvagnen blev snabbt täckt med skum, och hålet i tanken blev provisoriskt tätat varefter den resterande läckande mängden akrylnitril blev löpande uppsamlad. Efter att koncentrationen av akrylnitril blev uppmätt till 20 ppm över lagret med skum, blev situationen på skadeplatsen betraktad som stabiliserad, och säkerhetsavståndet bestämdes då till 100 meter.

Den efterföljande natten pumpades tankens innehåll på 67 500 liter akrylnitril över till trycktankcontainers av experter från Bayer AG i Brunsbüttel. Därefter lyftes den demolerade tankvagnen bort och sändes till Holland. Under dessa arbetsmoment bestämdes säkerhetsavståndet till 200 meter på grund av akrylnitrirens brandfarliga egenskaper.

Dagen efter rensades bangården från skadade vagnar, samtidigt som förorenad jord grävdes bort och fördes till Kommunekemi A/S i Nyborg för destruktion. I samband med detta arbete ökade koncentrationen av akrylnitril i luften till 100ppm. Räddningsmanskaper bedömde att det hade strömmat ut 5-700 liter akrylnitril innan den första insatsen. Akrylnitril är moderat blandbar med vatten och spillet sipprade ner till det sekundära grundvattnet. Genom uppumpning av 1 500 liter vatten per år var det möjligt att avvattna området omkring spillet och därmed förhindra att föroreningen spred sig ytterligare.

Det uppumpade vattnets innehåll av akrylnitril togs bort med hjälp av kulfilter, varefter vattnet pumpades tillbaka direkt till kloaken. Efterföljand beräkningar visar att det snarare var 2-4000 liter akrylnitril som hade strömmat ut innan situationen hade stabiliserats. Miljösaneringen stoppades först i november 1996 då vattnet förklarades rent. 24 personer från räddningstjänstpersonalen lades in på sjukhus för observation efter att ha varit på skadeplatsen.

Insatsen sträckte sig över 11 dagar och miljösaneringen tog fyra år. Kostnaden för DSB slutade på 17 miljoner danska kronor.